

DE ZOOGDIEREN,

GESCHETST DOOR

Dr. H. SCHLEGEL.

EENE HANDLEIDING VOOR HET ONDERWIJS

EN TEVENS BESTEMD

VOOR DE

BEZOEKERS VAN DIERGAARDEN EN MUSEA.

Mit 219. Koutsnée-Afbeeldingen.

AMSTERDAM,

ALLART & VAN DER MADE.

1855

Forrestal Library of the
AMSTERDAM

2496

Nederlandsch Schooimuseum
Prinsengracht 151, bij de Prinsengracht

DE ZOOGDIEREN,

GESCHETST DOOR

Dr. H. SCHLEGEL.

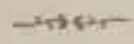

EENE HANDLEIDING VOOR HET ONDERWIJS

EN TEVENS BESTEMD

VOOR DE

BEZOEKERS VAN DIERGAARDEN EN MUSEA.

Met 219 Woutsnet-Afbeeldingen.

AMSTERDAM,
ALLART & VAN DER MADE.
1855.

heeft witte ooren, en de geheele bovenhelft van den romp, van achter de schouders af, is insgelijks wit.

DE GEWONE TAPIR.

DE NEUSHORENS. RHINOCEROS.

De neushorens hebben den snuit van boven met een of twee, uit hairvezels bestaande horens voorzien; zij hebben aan iedere poot drie hoeven, en hunne lippen zijn zeer beweegbaar. Zij behooren, met het rivierpaard, na den olifant onder de zwaarste landdieren, zijn zeer krachtig van maaksel, en hebben eene buitengewoon dikke, wratachtige en met enkele haren bezette huid, welke gewoonlijk door meer of min diepe plooijen, in verschillende vakken afgedeeld is, en als het ware, een pantser met geleidingen vormt. Hun kop is van boven min of meer uitgehold. Hunne oogen zijn klein en liggen zijdelings, en de neus-

gaten zijn zeer wijd. De mondopening is betrekkelijk naauw; de onderlip breed, de bovenlip meestal puntig. Hun lichaam is zeer dik, de buik hangende; de staart klein, plat en schroefvormig gedraaid, en de pooten zijn kort en dik. Zij hebben aan iedere zijde der bovenkaak zeven, der onderkaak zes kiezen. De hoektanden ontbreken steeds, en ook de snijtanden, van welke in iedere kaak hoogstens vier aanwezig zijn, verdwijnen bij sommige soorten geheel en al. De neushorens zijn trage, onhandelbare, domme en wilde dieren, welke met blinde woede op hunne vijanden storten, en die over hoop loopen, vertrappen of met de horens doorboren en dooden. Zij leven in vlakke, moerassige streken, op met gras begroede of struiken bedekte vlakten, of in bosschen, en voeden zich met gras of met bladeren van boomen en heesters. Zij worden uitsluitend in het heete Afrika en in Oost-Indië aangetroffen.— Onder de soorten met twee horens is de gemeenste, de gewone neushoorn van het zuidelijke Afrika, *Rhinoceros bicornis*. Hij heeft eene zeer puntige bovenlip; eigenlijke huidplooijen, zijn in het geheel niet aanwezig; ook ontbreken de snijtanden in de bovenkaak geheel, en die der onderkaak zijn zeer klein en vallen vroegtijdig uit. De huid is geelachtig grijs van kleur. Dit dier, tegenwoordig in de Kolonie aan de Kaap de Goede Hoop geheel uitgeroeid, wordt in de binnenlanden nog in groote menigte aangetroffen. Het bewoont vooral de moerassige oevers der rivieren of met heesters begroeide vlakten, en wordt tegen de twaalf voet lang. — De *Keitloa*, *Rhinoceros Keitloa*, is eene, met de voorgaande, zeer verwante soort, die slechts in de binnenlanden voorkomt, eenen langen kop en beide horens van gelijke lengte heeft. — Eene derde soort van het

zuidelijk Afrika, *Rhin. sinus*, de witte neushoren genoemd, is merkwaardig door haren stompen snuit. Zij wordt nog grooter dan de beide zoo even aangetoonde soorten, en leeft insgelijks in de binnenlanden. De neushoren van Sumatra, *Rh. sumatranus*, is veel kleiner dan de voorgaande; hij heeft kleine horens en snijtanden, even als de soorten met éénen hoorn. De neushoren van Abyssinië daarentegen heeft diepe huidplooiën zoo als de soorten met éénen hoorn, en wordt even groot als de neushoren van het Zuidelijk Afrika.

Er zijn slechts twee soorten van neushorens met éénen hoorn bekend. Zij hebben beide diepe huidplooiën; de hoorn is klein, en zij hebben in iederu kaak twee groote snijtanden en bereiken eene lengte van acht tot negen voet. De soort van het vaste land van Indië, *Rhin. indicus*, wordt in Bengalen tot Achter-Indië gevonden, en is vooral menigvuldig op de vele lage, moerassige eilanden, welke het delta van den Ganges en andere groote rivieren vormen.

Dit is de eenige soort, welke in nieuwere tijden levend naar Europa gebragt werd. Aan de ouden waren de neushorens tot in de tweede helft van de eerste eeuw vóór Christus geboorte, slechts door verhalen bekend. Pompejus was het, die het eerste voorwerp van Indië afkomstig, levend in Rome vertoonde, en vele andere Romeinsche grooten volgden later zijn voorbeeld en schijnen ook de abyssinische soort met twee horens naar Rome gebragt te hebben. Gedurende de middeleeuwen werd er geen meer in dit werelddeel gezien, en eerst in het jaar 1517, toen koning Emanuel van Portugal er een uit de Oost-Indië ontving, en de beroemde schilder Albert Dürer eene hout-sneeplaat naar eene slechte, aan hem uit Lissabon gezonden

teekening van dit voorwerp gemaakt had, kon men zich wederom eenig begrip van dit dier maken. De andere soort *Rhin. javanus*, is tot nog toe slechts op het eiland Java gevonden en heeft veel overeenkomst met den neushoorn van het vaste land van Indië, ofschoon zij zich daarvan in verscheidene opzigten, vooral door het gebrek eener halskwabbe en de doorlopende, vóór de schouders gelegene, huidplooi onderscheidt.

DE KLIPDASSEN. HYRAX.

Deze kleine, in hun geheel wezen en maaksel zonderlinge dieren, sluiten zich het meest natuurlijk aan de neushorens aan, niettegenstaande zij, ten opzigte hunner gestalte, veel eer den indruk maken, alsof zij tot de marmotten, of andere aan deze verwante knaagdieren, behoorden. Zij evenaren in grootte de hazen; hun ligchaam is ineengedrongen en met tamelijk lang hair dicht bezet; hun kop is hooger dan breed; de ooren zijn afgerond; de staart is zeer kort en heeft de gedaante van een klein stompje; zij zijn zeer laag op de pooten. De voorpooten zijn met vier, de achterpooten met drie teenen voorzien, en hunne nagels zijn plat en stomp, maar die van den binnenteen der achterpooten is omgekruld en gootvormig. Zij hebben, in de bovenkaak twee, in de onderkaak vier snijtanden, die allen van aanzienlijke grootte zijn. Hoektanden ontbreken geheel en al, maar er zijn, aan iedere zijde van elke kaak, zeven of acht kiezen aanwezig, wier gedaante die der neushorens herinnert. Deze dieren worden slechts in Afrika aangetroffen. Bij het loopen schijnen zij langs den grond te kruipen. Eene soort, *Hyrax capensis*, heeft eene zwarte vlek op den rug, en is bruin